

28.12.2009

Dnro 3121/4/08

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

HOITOTAKUUN TOTEUTUMINEN KUOPION HAMMASHUOLLOSSA

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 26.9.2008 päivätyssä kirjeessään Kuopion terveyskeskuksen menettelyä hammashoitoon pääsemisessä.

Kantelijan käsityksen mukaan hoitotakuu ei ole toteutunut hänen kohdallaan. Hän kävi kertomansa mukaan 19.12.2007 suuhygienistillä ja sai samalla lähetteen hammaslääkärille. Hänet kutsuttiin hammaslääkəriin 3.6.2008, mutta kyseinen aika kuitenkin peruttiin ja hänelle annettiin uusi aika. Hän kävi 22.7.2008 hammaslääkärillä, joka ei voinut tehdä mitään, mutta hän sai lähetteen röntgenkuvaukseen. Uusi aika 16.9.2008 peruttiin ja hänelle annettiin jälleen uusi aika 25.11.2008.

Kantelija pyytää selvittämään, onko menettely oikea "perutaan aika – uusi aika – perutaan".

2

SELVITYS

Kantelun johdosta Itä-Suomen lääninhallitus antoi 19.12.2008 lausunnon, jonka liitteinä olivat Kuopion sosiaali- ja terveyslautakunnan selvitys 5.11.2008 ja sosiaali- ja terveyskeskuksen selvitys 24.10.2008.

Koska saadun selvityksen perusteella näytti siltä, että Kuopion kaupungin terveyskeskus oli laiminlyönyt lakisääteisen velvollisuutensa järjestää kantelijalle tarpeellinen hammashoito kansanterveyslain mukaisesti, pyysin 26.1.2009 Kuopion kaupunginhallitusta hankkimaan terveyskeskuksen selityksen ja antamaan sen johdosta oman lausunnon. Lausunnossa ja selityksessä pyysin erityisesti vastausta siihen, miksi kantelijalle ei ollut järjestetty hoitoa hankkimalla sitä muilta palveluntuottajilta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain 4 §:n mukaisesti, kun terveyskeskus oli tietoinen siitä, että se ei itse kyennyt antamaan hänelle hoitoa säädetyissä enimmäisajoissa.

Kuopion kaupunginhallitus antoi pyytämäni lausunnon 23.3.2009. Lausunnossaan kaupunginhallitus viittasi kaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen tulosyksikön päällikön, ylihampaslääkärin selitykseen 12.3.2009.

Itä-Suomen lääninhallitus antoi 25.6.2009 pyynnöstäni vielä lisälausunnon Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen em. selityksen johdosta.

3

RATKAISU

Katson Kuopion kaupungin jättäneen lakisääteisen velvollisuutensa täyttämättä, koska se ei järjestänyt kantelijalle hammashoitoa kansanterveyslaissa säädetyissä enimmäisajoissa eikä hankkinut hänelle hoitoa muilta palveluntuottajilta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain mukaisesti, vaikka se oli tietoinen, että se ei voi antaa hänelle hoitoa säädetyissä enimmäisajoissa.

Perustelen ratkaisuni seuraavasti.

3.1

Kantelijan hammashoidon järjestäminen

3.1.1

Tapahtumat

Asiakirjoista käytettävissä olevan selvityksen perusteella kantelijan ensimmäinen käyntikerta ja hoidon tarpeen arviointi hammashoidossa oli 19.12.2007 suuhygienistillä, joka suoritti suun terveystarkastuksen, poisti hammaskiveä ja antoi ohjausta sillan tukihampaiden ja alahampaiden välien puhdistamisessa. Lisäksi suuhygienisti varasi kantelijalle vastaanottoajan hammaslääkärille 3.6.2008. Tämä vastaanottoaika jouduttiin kuitenkin perumaan hammaslääkärin sairausloman takia. Uusi vastaanottoaika annettiin päivämäärälle 22.7.2008. Tuolloin hammaslääkäri haastatteli kantelijaa ja päätyi siihen, että ennen kipuja helpottavan purentakiskon tekemistä kantelijasta otetaan ptg-röntgenkuva. Seuraava aika hammaslääkärille 16.9.2008 jouduttiin perumaan hammaslääkärin sairausloman vuoksi. Purentafysiologinen kiskohoito jatkui 8.10.2008.

3.1.2

Kuopion kaupungin selvitys

Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden ylihammaslääkäri katsoo selvityksessään 24.10.2008 ja selityksessään 12.3.2009, että kantelija on saanut hammashoitoa Kuopion kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden suun terveydenhuollossa. Vastaanottoaikoja jouduttiin perumaan hammaslääkärin pitkään jatkuneen sairausloman vuoksi. Ylihammaslääkärin mukaan ostopalveluhammaslääkärin ajat olivat keväällä 2008 pahoin ruuhkautuneet, vaikka vuoden 2008 alussa tehdyn kilpailutuksen yhteydessä valittiin kaikki kilpailutukseen osallistuneet yksityishammaslääkärit ostopalvelujen tuottajiksi.

3.1.3

Kannanotto

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on perustuslain 22 §:n mukaan turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Kansanterveyslain (66/1972) 14 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan kunnan tulee kansanterveysystyöhön kuuluvana tehtävänä ylläpitää suun terveydenhuoltoa, johon sisältyy väestön suun terveyden edistäminen sekä kunnan asukkaiden suun sairauden tutkimus, ehkäisy ja hoito. Kunnan tulee myös järjestää kiireellinen suun terveydenhuolto potilaan asuinpaikasta riippumatta (14 §:n 1 mom. 10 kohta).

Lain 15 b §:n (855/2004) mukaan terveyskeskuksen tulee järjestää toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteyden terveyskeskukseen. Terveysterveyskeskushuollon ammattihenkilön tulee tehdä hoidon tarpeen arviointi viimeistään kolmantena arkipäivänä siitä, kun potilas otti yhteyden terveyskeskukseen, jollei arviota ole voitu tehdä ensimmäisen yhteydenoton aikana. Kiireelliseen hoitoon on kuitenkin päästävä välittömästi. Hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito tulee järjestää potilaan terveydentila ja sairauden ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve on arvioitu. Tämä kolmen kuukauden enimmäisaika voidaan ylittää suun terveydenhuollossa enintään kolmella kuukaudella, jos lääketieteellisistä, hoidollisista tai muista vastaavista perustelluista syistä hoidon antamista voidaan lykätä potilaan terveydentilan vaarantumatta. Jos terveyskeskus ei itse voi antaa hoitoa enimmäisajoissa, sen on järjestettävä hoito hankkimalla se muilta palveluntuottajilta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:n mukaisesti.

Hoitoon pääsyn toteuttamisesta ja alueellisesta yhteistyöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (jälj. asetus hoitoon pääsystä, 1019/2004) 4 §:n mukaan hoidon aloittamisesta päätettäessä tulee ottaa huomioon potilaan terveydentila, toimintakyky ja sairaus sekä niiden ennakoitavissa oleva kehitys. Jos kunta tai kuntayhtymä ei voi itse antaa tarvittavaa hoitoa kansanterveyslaissa tai erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) säädetyissä enimmäisajoissa, sen on viivytyksettä ja enimmäisaikojen puitteissa järjestettävä potilaalle mahdollisuus saada kyseessä oleva hoito muilta palveluntuottajilta yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa tai hankkimalla sopimukseen perustuen hoito muilta palveluntuottajilta.

Saadun selvityksen mukaan suuhygienisti arvioi kantelijan hammashoidon tarpeen 19.12.2007. Kansanterveyslain mukaiset hoitoon pääsyn enimmäisajat lasketaan tästä ajankohdasta lukien.

Kantelijalle olisi siten tullut järjestää hoidon tarpeen arvioinnissa 19.12.2007 hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito hänen terveydentilansa ja sairautensa ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve on arvioitu. Tämä kolmen kuukauden enimmäisaika voidaan ylittää suun terveydenhuollossa enintään kolmella kuukaudella, jos lääketieteellisistä, hoidollisista tai muista vastaavista perustelluista syistä hoidon antamista voidaan lykätä potilaan terveydentilan vaarantumatta. Kantelijan hoito olisi siten tullut järjestää viimeistään 19.6.2008 mennessä edellyttäen, että hänen hoitoaan voitiin hänen terveydentilansa vaarantumatta lykätä tuohon ajankohtaan saakka.

Terveyskeskus ei kuitenkaan järjestänyt kantelijan hoitoa kansanterveyslaissa säädetyissä enimmäisajoissa. Se ei myöskään viivytyksettä ja enimmäisaikojen puitteissa järjestänyt hänelle mahdollisuutta saada hoitoa muilta palveluntuottajilta yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa tai hankkimalla sopimukseen perustuen hoito muilta palveluntuottajilta.

Katson Kuopion kaupungin menetelleen kantelijan hoidossa lainvastaisesti ja lakisääteistä velvollisuuttaan laiminlyöden.

Saatan edellä kohdassa 3.1.3 esittämäni käsityksen menettelyn lainvastaisuudesta Kuopion kaupunginhallituksen sekä sosiaali- ja terveyskeskuksen tietoon. Toimenpidearvioinnissa on otettu huomioon, että nyttemmin hoitotakuu toteutuu suun terveydenhuollossa Kuopiossa. Tässä tarkoituksessa lähetän niille jäljennöksen tästä päätöksestäni.